

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ NACIONALINĘ ŽEMĖS TARNYBĄ PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

2019 m. balandžio 19 d. Nr. 4D-2018/1-637
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau vadinama ir – NŽT) atsakymo į Pareiškėjo skundą dėl NŽT Varėnos skyriaus (toliau ir citatose vadinama – Varėnos skyrius) pareigūnų galimai netinkamų veiksmų (neveikimo), formuojant žemės sklypą [...].

2. Pareiškėjas skunde, be kita ko, nurodo:

2.1. „NŽT nagrinėdama Pareiškėjo skundus iš esmės pateikia Varėnos rajono skyriaus poziciją, nenagrinėdama Pareiškėjo skunduose nurodomos visumos, o taip pat neatsako į klausimus, kurie „nepatogūs“ Varėnos skyriui“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „2013 m. rugsėjo 24 d. Varėnos skyriaus vedėjas įsakymu Nr. 3VĮ-(14.3.2.)-1323 patvirtino Varėnos rajono Merkinės kadastro vietovės žemės reformos žemėtvarkos projektą, kurį rengė Merkinės kadastro vietovės projekto autorius C, kuriuo Pareiškėjui suprojektuotas žemės sklypas Nr. [...], siekiant sudaryti valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartį, sudarantis 0,2056 ha bendrą plotą.“ Tačiau, kaip nurodė Merkinės kadastro vietovės projekto autorius C, „[...] procedūra negali būti pabaigta dėl gretimo žemės sklypo savininko B skundų ir prašymų dėl jam projektuotino antrojo privažiavimo, todėl pasiūlė patvirtintą projektą patikslinti ir suprojektuoti 0,1415 namų valdos žemės sklypą, pagal sklypo aptvėrimą – tvoras. [...]. Kadastrinius matavimus atlikusi įmonė UAB „A“ 2016-12-05 gavo Varėnos skyriaus raštą, kuriuo grąžinamos kadastro duomenų bylos taisymui kartu su 2016-03-18 įsakymu Nr. 3VĮ -237-(14.3.2) (toliau – Įsakymas), kuriuo keičiama 2013 m. rugsėjo 24 d. Varėnos rajono skyriaus vedėjo įsakymo Nr. 3VĮ-(14.3.2.)-1323 dalis nustatant projektuojamo Pareiškėjui žemės sklypo plotą 0,1415“;

2.3. „Kaimyninio žemės sklypo, priklausančio B, ribos nesiriboja su valstybine žeme [...]“ Tačiau „Varėnos skyrius 2017-10-20 raštu Nr. 3SD-6279-(14.3.104) informavo Pareiškėją, kad skyrius išnagrinėjo žemės sklypo, esančio [...], kurio kadastro Nr. [...] (priklausančio B), ribų, nustatytų atlikus kadastrinius matavimus, atitiktą teritorijų planavimo dokumentams ir nustatė, kad Pareiškėjui priklausančio žemės sklypo parengtas planas turi būti tikslinamas“;

2.4. „Varėnos skyrius nenurodė jokių priežasčių, dėl kurių Pareiškėjas turi tikslinti savo žemės sklypo planą, nors jo žemės sklypo ribos buvo pažymėtos kadastro žemėlapyje, nepaaiškino, kokiems dokumentams nustatytos ir įregistruotos ribos neatitinka.“ „Tikėtina, kad Varėnos skyrius,

veikdamas išimtinai B interesais, nepaisant 2017-10-16 Valstybės įmonės Registrų centro filialo sprendimo Nr. (2.17.6) R7-1115, bando įpareigoti Pareiškėją atlikti naujus kadastrinius matavimus, kurie būtų suderinti su B priklausančio žemės sklypo kadastriniais matavimais, nepaisant to, kad žemės sklypo, esančio [...], kurio kadastro Nr. [...], priklausančio Pareiškėjui, kadastriniai matavimai buvo atlikti pirmiau.“

2.5. „2017 m. kovo 15 d. Pareiškėjas kreipėsi į LR Seimo kontrolierių įstaigą, prašydamas įvertinti Varėnos skyriaus veiksmus sprendžiant klausimus, susijusius su žemės sklypo kadastriniais matavimais. LR Seimo kontrolierius 2017-03-24 raštu Nr. 4D-2017/1-366/3D-887 Pareiškėjo skundą persiuntė NŽT direktoriui. NŽT išnagrino Pareiškėjo skundą bei informavo Pareiškėją bei LR Seimo kontrolierių apie nagrinėjimo rezultatus. Atkreiptinas dėmesys, jog NŽT neatsakė į LR Seimo kontrolieriaus klausimus, suformuluotus 7.2.1 p., 7.5 p., 7.7 p.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo:

3.1 „[...] skundą išnagrinti nepersiunčiant į NŽT, įvertinant Varėnos skyriaus tarnautojų veiksmus formuojant jam priklausančios namų valdos sklypą bei kaimyninį žemės sklypą“;

3.2. „[...] ištirti Varėnos skyriaus tarnautojų veiksmus: Dėl atsisakymo derinti UAB „A“ parengtų kadastrinių matavimų bylą pagrįstumo ir teisėtumo; Dėl reikalavimo sutrumpinti pietrytinę namų valdos sklypo kraštinę racionalumo ir pagrįstumo; Dėl teismų sprendimų vykdymo tvirtinant B priklausančios namų valdos žemės sklypo kadastro duomenų tikslinimus; Dėl siekio suformuoti antrą įvažiavimą į B namų valdos žemės sklypą pagrįstumo; Dėl kadastrinių matavimų bylos derinimo B, neatsižvelgiant į Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, bei teritorijos planavimo dokumentus; Dėl reikalavimo patikslinti žemės sklypo, esančio [...], kurio kadastro Nr. [...], kadastro duomenis pagrindu“;

3.3. „Nustatyti, ar, esant priimtam 2017-10-16 Valstybės įmonės Registrų centro filialo sprendimui Nr. (2.17.6) R7-1115, kuriuo buvo atsisakyta įregistruoti žemės sklypo, priklausančio B, kadastro duomenų pakeitimus, pagrįstai tokie duomenys buvo įregistruoti.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Prieš pradėdant nagrinėti Pareiškėjo Seimo kontrolieriui pateiktame skunde nurodytas aplinkybes, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Seimo kontrolierius, gavęs Pareiškėjo skundą, 2018 m. gegužės 29 d. raštu Nr. 4D-2018/1-637/3D-1547 Pareiškėją informavo apie tai, kad Seimo kontrolieriai tiria skundus dėl galimų pažeidimų viešojo administravimo srityje, todėl Seimo kontrolierius tirs Pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes, susijusias su viešuoju administravimu, tačiau Seimo kontrolierius nevertins NŽT ir Varėnos skyriaus priimtų sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo. Minėtu Seimo kontrolieriaus raštu Pareiškėjas taip pat buvo informuotas apie tai, kad ginčus dėl teisės viešojo administravimo srityje spręsti priskirta administracinių teismų kompetencijai.

Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau išdėstyta, *Seimo kontrolierius tyrė ir šioje pažymoje vertino NŽT pareigūnų veiksmus (neveikimą) nagrinėjant Pareiškėjo 2017 m. kovo 10 d. skundą.*

5. Seimo kontrolierius 2017 m. kovo 17 d. gavo Pareiškėjo (atstovaujamo advokatės F) 2017 m. kovo 10 d. skundą (toliau ir citatose vadinama – Skundas) dėl Varėnos skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant klausimus, susijusius su žemės sklypo kadastriniais matavimais, galimai nepagrįstu žemės sklypo ploto sumažinimu.

Skunde, be kita ko, buvo nurodyta:

5.1. „2012-07-03 [...] pateikė prašymą kadastro vietovės projekte suformuoti namų valdos žemės sklypą 0,2056 ha ploto [...]. 2013 m. rugsėjo 24 d. [Varėnos skyriaus] vedėjas įsakymu Nr. 3VĮ-(14.3.2.)-1323 patvirtino Varėnos rajono Merkinės kadastro vietovės žemės reformos

žemėtvarkos projektą, kurį rengė Merkinės kadastro vietovės projekto autorius C, kuriuo X suprojektuotas žemės sklypas Nr. [...], siekiant sudaryti valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartį, sudarantis 0,2056 ha bendrą plotą“;

5.2. „2015 m. birželio 1 d. Varėnos skyrius raštu nurodė, kad Pareiškėjui suprojektuoto sklypo Nr. [...] [galimai Nr. [...]] aptvertas ir naudojamas plotas neatitinka žemės sklypo išpirkimo dokumentuose nurodyto ploto ir ribų. Varėnos skyrius [...] visiškai neatsižvelgė į tai, kad tokios sklypo ribos ir plotas yra suprojektuotas jų pačių ir patvirtintas įsakymu [...]“;

5.3. „Merkinės kadastro vietovės projekto autorius C, nurodė, kad iš esmės procedūra negali būti pabaigta dėl gretimo žemės sklypo savininko B skundų ir prašymų dėl jam projektuotino antrojo privažiavimo, todėl pasiūlė patvirtintą projektą patikslinti ir suprojektuoti 0,1415 namų valdos žemės sklypą, pagal sklypo aptvėrimą – tvoras“;

5.4. „Iš pateikiamo 2015-04-02 UAB „A“ parengto žemės sklypo plano nustatyta, kad Merkinės kadastro vietovės projekto autorius C nustatydamas 0,1415 ha Pareiškėjui projektuotino namų valdos žemės sklypo plotą, neįvertino, kad ties taškais [...] yra sodas, taip pat ši teritorijos dalis yra aptverta tvora, be to, ši riba sutampa su kaimyninio žemės sklypo, kurio kadastro Nr. [...], [...] riba ir ši sklypo dalis negali būti įvardijama pieva“;

5.5. „Kadastrinius matavimus atlikusi įmonė UAB „A“ 2016-12-05 gavo Varėnos skyriaus raštą, kuriuo gražinamos kadastro duomenų bylos taisymui kartu su 2016-03-18 įsakymu Nr. 3VĮ-237-(14.3.2) [...], kuriuo keičiama 2013 m. rugsėjo 24 d. Varėnos skyriaus vedėjo įsakymo Nr. 3VĮ-(14.3.2.)-1323 dalis nustatant projektuojamos Pareiškėjui žemės sklypo plotą 0,1415.“

„Šis Įsakymas nepagrįstas, neteisėtas ir naikintinas, nes juo nepagrįstai sumažintas suprojektuotos žemės sklypo plotas, ribos neatitinka faktinės situacijos, nes, kaip minėta, ties taškais [...] yra sodas, taip pat ši teritorijos dalis yra aptverta tvora, be to, ši riba sutampa su kaimyninio žemės sklypo, kurio kadastro Nr. [...]“;

5.6. Apie priimtą Įsakymą Pareiškėjas asmeniškai nebuvo informuotas, jam neišaiškinta apskundimo tvarka. [...]“;

5.7. „Įsakymu pažeidžiamos Pareiškėjo turtinės teisės, jo pagrindu Pareiškėjas [...] ketvirtą kartą turi užsakinėti kadastrinius matavimus. Įsakymas nesuderinamas su racionaliu valstybinės žemės panaudojimu, paliekant tarp dviejų sklypų tarpą (ties taškais [...]), kaip valstybinę žemę [...]“.

6. Seimo kontrolierius, įvertinęs Skundą dėl Varėnos skyriaus pareigūnų galimai netinkamų veiksmų (neveikimo), nustatė, kad Pareiškėjas Seimo kontrolieriui nepateikė duomenų, jog dėl Varėnos skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) Skunde keliamais klausimais Pareiškėjas nėra kreipęsis į NŽT. Atsižvelgdamas į tai, kad, vadovaujantis Žemės reformos įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi, kurioje nustatyta, kad NŽT teritorinių padalinių sprendimai ir veiksmai (neveikimas), išskyrus sprendimus atkurti nuosavybės teises, suteikti žemės sklypą nuosavybėn neatlygintinai, parduoti, išnuomoti ar perduoti naudotis neatlygintinai žemės sklypą, skundžiami NŽT vadovui išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka, Seimo kontrolierius konstatavo, jog pirmiausia tikslinga, kad Skundas būtų išnagrinėtas NŽT. Vadovaudamasis Seimo kontrolierių įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 6 punktu, pagal kurį Seimo kontrolierius priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, jeigu padaro išvadą, kad skundą tikslinga nagrinėti kitoje institucijoje ar įstaigoje, atsisakė tirti Skundą ir 2017 m. kovo 24 d. raštu Nr. 4D-2017/1-366/3D-887 „Dėl skundo ir Seimo kontrolieriaus tarpininkavimo“ (toliau ir citatose vadinama – Seimo kontrolieriaus 2017 m. kovo 24 d. Raštas) persiuntė jį NŽT nagrinėti pagal kompetenciją, prašydamas atidžiai išnagrinėti Skundą, pateikti Pareiškėjui motyvuotą bei teisės aktų nuostatomis pagrįstą atsakymą, kartu ir atsakyti į Seimo kontrolieriaus suformuluotus klausimus (pvz.; „7.2. atlikti žemės naudojimo valstybinę kontrolę, siekiant nustatyti: 7.2.1. ar B naudojasi namų valdos žemės sklypu didesniu kaip 0,15 ha; ar naudojasi valstybine žeme; ar užėmęs žemės sklypą, kurio kadastro Nr. [...]; jei taip, kuo vadovaujantis; 7.2.2. ar Pareiškėjo žemės sklypai ribojasi; ar tarp jų yra laisvos valstybinės žemės plotas; jei yra, nurodyti, kokio ploto; [...]“; 7.6. informuoti, dėl kokių priežasčių Pareiškėjas nebuvo

informuotas apie Varėnos skyriaus vedėjo 2013-09-24 sprendimo pakeitimą, nustatant sklypo plotą – 0,1415 ha; jei buvo, pateikti tai patvirtinančius dokumentus“; ir kt.).

7. NŽT, išnagrinėjusi Seimo kontrolieriaus 2017 m. kovo 24 d. Raštu persiūtą Skundą, 2017 m. gegužės 9 d. raštu Nr. 1SS-1248-(8.5) „Dėl Jūsų skundo“ (toliau vadinama – NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Raštas) Pareiškėją (NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Rašto kopija pateikta ir Seimo kontrolieriui) informavo (pagrindžiant konkrečiomis teisės aktų nuostatomis):

7.1. „Jūs [Pareiškėjas] Varėnos rajono valdybos Žemėtvarkos tarnybai 1992 m. (mėnuo ir diena nenustatyta) pateikėte prašymą pirkti iš valstybės 0,12 ha namų valdos žemės sklypą [...]. Prie prašymo buvo pateikta 1989-07-17 namų valdos [...], techninės apskaitos kortelė ir techninės apskaitos bylos plano kopija su pažymėtomis šios namų valdos žemės sklypo ribomis. Minėtuose dokumentuose nurodyta, kad naudojamas namų valdos žemės sklypo [...], plotas – 0,12 ha. Tuo metu galiojusios Valstybinės žemės sklypų ne žemės ūkio veiklai pardavimo ir nuomos tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 550 „Dėl valstybinės žemės sklypų ne žemės ūkio veiklai pardavimo ir nuomos“, 4 punkte buvo nurodyta, kad [...] faktiškai privačių namų valdoms parduodamo žemės sklypo dydis nustatomas pagal namų valdų techninės apskaitos bylų duomenis. [...].

[...] Jūs 1992 m. spalio 15 d. žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutarties pagrindu įsigijote 0,12 ha žemės sklypą, [...] (toliau – Žemės sklypas). Ši sutartis sudaryta remiantis Varėnos rajono valdybos 1992 m. spalio 2 d. potvarkiu Nr. 629-v [...]. Atkreiptinas dėmesys, kad priedas (kaip neatskiriamoji dalis) prie 1992-10-15 sutarties yra žemės sklypo planas [...] su gretimybėmis [...], t. y. inventorinis planas, esantis 1989-07-17 namų valdos techninės apskaitos byloje, kuriame nurodytas statinių išdėstymas Žemės sklype ir šio Žemės sklypo plotas – 1200 kv. m.

[...] Varėnos rajono valdybos 1992 m. spalio 2 d. potvarkiu Nr. 629-v, kuriuo vadovaujantis buvo sudaryta 1992 m. spalio 15 d. 0,12 ha Žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutartis su Jumis, [...] priede nurodytas sąrašas piliečių, kuriems minėtu potvarkiu buvo leista išsipirkti namų valdos žemės sklypus. [...]. Šio sąrašo 106 punkte nurodyta, kad Pareiškėjo Žemės sklypo plotas – 1200 kv. m.

[...] Jūs siekėte nusipirkti iš valstybės 0,12 ha naudojamą namų valdos žemės sklypą, esantį [...] [...], kurį 1992-10-15 valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartimi ir įsigijote. Tačiau pažymėtina, kad nuosavybės teisės į minėtą Žemės sklypą nėra įregistruotos.

[...] manome, kad 0,12 ha namų valdos Žemės sklypas [...] 1992-10-15 parduotas laikantis tuo metu galiojusių teisės aktų, reglamentavusių naudojamų namų valdų žemės sklypų pardavimą. Todėl nėra teisinio pagrindo formuoti minėtą namų valdos Žemės sklypą tokio dydžio, kokio pageidaujate Jūs, t. y. 0,2056 ha.“

7.2. „[...] Merkinės kadastro vietovės žemės reformos žemėtvarkos projekte, patvirtintame Varėnos skyriaus [...] vedėjo 2013 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 3VĮ-(14.3.2.)-1323 „Dėl Varėnos rajono Merkinės kadastro vietovės žemės reformos žemėtvarkos projekto tvirtinimo“ (toliau – Projektas), Jums buvo suprojektuotas 0,2056 ha žemės sklypas (projektinis Nr. [...]) atsižvelgiant į Jūsų 2012-07-03 (Varėnos skyriuje gautas 2012-07-26) prašymą. Pažymėtina, kad kartu su 2012-07-03 prašymu Jūs pateikėte 0,2056 ha ploto žemės sklypo planą [...], kurį 2001 m. sausio 10 d. parengė matininkas Kęstutis Mačiokas [...]. Šiame žemės sklypo plane nurodyta matininko pastaba, kad Žemės sklypo plano projektas parengtas pagal Pareiškėjo pageidavimus.

[...] formuojant 0,2056 ha ploto žemės sklypą (projektinis Nr. [...]) Projekte buvo atsižvelgta tik į 2001-01-10 matininko Kęstučio Mačioko parengtą žemės sklypo planą, o ne į archyvinėje byloje esančius dokumentus [...]. Atkreiptinas dėmesys, kad išnagrinėjus nurodytus dokumentus ir nustatčius, kad buvo suprojektuotas (pagal pateiktą 2001-01-10 matininko Kęstučio Mačioko parengtą žemės sklypo planą) didesnio ploto žemės sklypas nei nurodyta skyrimo dokumentuose, Varėnos skyrius inicijavo Projekto patikslinimą su tikslu pakeisti suprojektuoto 0,2056 ha žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) ribas ir plotą. Pažymėtina, kad nustatčius, kad namų valdos žemės sklypai suprojektuoti nesilaikant Žemės reformos įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje

nustatytų reikalavimų [...], vadovaujantis Žemės reformos žemėtvarkos projektų ir jiems prilyginamų žemės sklypų planų rengimo ir įgyvendinimo metodikos [...] 108 punktu, NŽT teritorinis skyrius žemės reformos žemėtvarkos projektuose nustatęs pažeidimų, dėl kurių atsirado žemės sklypo ploto ir (ar) žemės sklypo ribų (konfigūracijos) skirtumų, turi teisę atlikti žemės reformos žemėtvarkos projektų patikslinimą pakeičiant suprojektuoto žemės sklypo ribas ir (ar) jo plotą.

[...] UAB „D“ projekto autorius C parengė Projekto keitimo dokumentaciją (žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) schemas projektą bei patvirtinto Projekto kopiją, kurioje patikslintos šio žemės sklypo ribos) ir suformavo 0,1415 ha žemės sklypą (žemės sklypo plotą ir ribas patikslino taip, kad į formuojamą žemės sklypą patektų visi Jums nuosavybės teise priklausantys statiniai).

[...] vadovaudamasis Žemės reformos įstatymo 9 straipsnio 2 dalimi, Metodikos 108 ir 6 punktais bei atsižvelgdamas į 2015-11-23 Projekto autoriaus C pateiktą projekcinę medžiagą (žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) schemą ir patvirtinto Projekto kopiją, kurioje patikslintos žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) ribos), Varėnos skyriaus vedėjas 2016-03-18 įsakymo Nr. 3VĮ-237-(14.3.Z) „Dėl Varėnos rajono Merkinės kadastro vietovės žemės reformos žemėtvarkos projekto, patvirtinto Varėnos skyriaus vedėjo 2013 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 3VĮ-(14.3.2.)-1323, keitimo“ pagrindu patikslino žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) ribas ir plotą.“

„[...] Varėnos skyrius 2015-11-23 raštu Nr. 3SAD-7246-(14.3.104.) [...] Jūs buvote informuotas apie Projekto keitimą ir kviečiamas atvykti susipažinti su žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) schemas projektu bei suderinti Projekto keitimą. Varėnos skyriuje Jums buvo įteikta Projekto keitimo kopija, tačiau Jūs atsisakėte pasirašyti dėl minėtos kopijos gavimo. [...] Jus atstovaujanti advokatai E Varėnos skyrius 2016-05-16 raštu Nr. 3SD-3345-(14.3.7.) bei 2016-12-01 raštu Nr. 3SD-7894-(14.3.7.) pateikė su žemės sklypo [...] [projektinis Nr. [...]] projektavimu susijusias dokumentų kopijas [...].“

[...] už žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) projektavimo darbus Jūs mokėjote vieną kartą, pagal 2013-10-16 darbų apmokėjimo sutartį [...]. Dėl patikslinto Projekto papildomai mokėti nereikėjo. UAB „D“ Projekto keitimą atliko neatlygintinai.“

7.3. „[...] Varėnos skyrius [...] 2017-04-18 atliko žemės sklypų (žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) ir žemės sklypo (kadastrinis Nr. [...]) naudojimo patikrinimą (Žemės naudojimo patikrinimo aktas Nr. 3ŽN-29-(14.3.73.) ir Nr. 3ŽN-28-(14.3.73.)).“

Patikrinimo metu nustatyta, kad tarp žemės sklypo (kadastrinis Nr. [...]) [...] ir Jūsų naudojamo (aptverto tvora) žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) yra laisvos valstybinės žemės plotas (apie 4 arus). Taip pat nustatyta, kad naudojamas (aptvertas tvora) kaimyninio žemės sklypo [kadastro Nr. [...]] [...] plotas yra 0,1574 ha (Nekilnojamojo turto registre įregistruotas šio žemės sklypo plotas yra 0,1594 ha). Nustatyta, kad Jūsų naudojamas žemės sklypo plotas, kuris aptvertas tvora, yra didesnis nei Projekte suprojektuoto žemės sklypo (projektinis Nr. [...]). Papildomai aptvertas laisvos valstybinės žemės plotas sudaro apie 4 arus. [...]. Patikrinimo metu nustatyta, kad tvora aptvertoje laisvoje valstybinėje žemėje (už suprojektuoto žemės sklypo ribų) yra nauji sodinukai.“

7.4. „[...] Vykdamas Varėnos apylinkės teismo (civilinė byla Nr. 2-20/95) 1995-01-30 sprendimą buvo pakeisti žemės sklypo [kadastro Nr. [...]] [...] kadastro duomenys, įregistruotas patikslintas šio sklypo plotas – 1594 kv. m. Pažymime, kad žemės sklypo [kadastro Nr. [...]] [...] privatizavimo dokumentuose, t. y. prie 1992-11-24 pirkimo–pardavimo sutarties Nr. 9-144 pridėtame 1992-07-27 žemės sklypo plane [...] su gretimybėmis [...], yra nurodyti įvažiavimo keliai į šį žemės sklypą iš dviejų pusių (vienas iš [...] gatvės pusės, kitas iš vakarinės žemės sklypo pusės.

[...] 2015 m. balandžio 7 d. Varėnos skyriui B pateikė prašymą palikti bendro naudojimo priešgaisrinį privažiavimo kelią [...]. Atsižvelgiant į tai, kad suprojektuotas 0,2056 ha valstybinės žemės sklypas [projektinis] Nr. [...] užtvėrė privažiavimą (priėjimą) prie B ūkinių pastatų, todėl 2015 m. balandžio 30 d. Projekto autorius C ir Varėnos skyriaus vedėjas A. Vencevičius organizavo susitikimą vietoje (dalyvaujant Jums ir B) [...] siūlydami patikslinti Projektą toje dalyje, dėl kurios kilo ginčas dėl privažiavimo kelio į kaimyninį žemės sklypą [kadastro Nr. [...]] [...] ir nustatyti

servitutą (teisę patekti į kaimyninį žemės sklypą prie ūkinių pastatų), tačiau Jūs šio siūlymo atsisakėte.“

7.5. „NŽT raštai per vieną mėnesį gali būti skundžiami [tuometei] Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (adresas – Vilniaus g. 27, Vilnius) arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui (adresas – Žygimantų g. 2, Vilnius). Dėl skundo (prašymo) padavimo termino atnaujinimo turite teisę kreiptis į Vilniaus apygardos administracinį teismą.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

8. Lietuvos Respublikos įstatymai:

8.1. Viešojo administravimo įstatymo *31 straipsnis* – „Administracinė procedūra turi būti baigta ir administracinės procedūros sprendimas priimtas per 20 darbo dienų nuo jos pradžios. [...]“

8.2. Žemės reformos įstatymo *18 straipsnis* – „1. Sprendimus dėl valstybinės žemės įsigijimo, nuomos ar perdavimo neatlygintinai naudotis asmenys gali apskųsti teismui. 2. Skundus dėl žemės reformos metu suformuotų žemės sklypų tinkamumo, žemės privatizavimui, nuomai ir perdavimui neatlygintinai naudotis parengtų dokumentų ir įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimų neatitikties iki sprendimo dėl valstybinės žemės įsigijimo, nuomos ar perdavimo neatlygintinai naudotis priėmimo nagrinėja Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos teritoriniai padaliniai. 3. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos teritorinių padalinių sprendimai ir veiksmai (neveikimas), išskyrus sprendimus atkurti nuosavybės teises, suteikti žemės sklypą nuosavybėn neatlygintinai, parduoti, išnuomoti ar perduoti naudotis neatlygintinai žemės sklypą, skundžiami Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos vadovui išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka. 4. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos vadovo priimtas sprendimas gali būti skundžiamas Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

8.3. Administracinių bylų teisenos įstatymo *28 straipsnis* – „1. Administracinių ginčų komisijos ar kitos išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos sprendimą, priimtą išnagrinėjus administracinį ginčą ne teismo tvarka, administraciniam teismui gali skųsti ginčo šalis, nesutinkanti su administracinių ginčų komisijos ar kitos išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos sprendimu. [...]“

Tyrimui reikšminga Lietuvos administracinių ginčų komisijos praktika

9. Tuometės Vyriausiosios administracinių ginčų komisijos (nuo 2018 m. sausio 1 d. Vyriausiosios administracinių ginčų komisijos pavadinimas pakeistas į – Lietuvos administracinių ginčų komisija) (toliau ir citatose vadinama – Komisija) 2012 m. sausio 23 d. sprendime Nr. 3R-(AG-8/03-2013) konstatuota:

„Pareiškėja skunde Komisijai nurodo, kad NŽT, išnagrinėjusi jos 2011-10-07 skundą [...] „Dėl NŽT Prienų ir Birštono žemėtvarkos skyriaus vedėjos piktnaudžiavimo užimamomis pareigomis, grubiai pažeidžiant įstatymus“, priėmė sprendimą [...]. Pareiškėjos manymu, šis sprendimas yra nepagrįstas ir neteisėtas, priimtas pilnai neišnagrinėjus visų aplinkybių. [...]“

Iš Komisijos nustatytų aplinkybių matyti, jog pareiškėja, nesutikdama su Skyriaus 2011-09-22 raštu Nr. 10SS-532, kuriuo atsisakoma tenkinti pareiškėjos prašymą išduoti sutikimą rekonstruoti pastarajai priklausančius statinius, esančius valstybinėje žemėje, su skundu kreipėsi į NŽT direktorių. NŽT vadovas, išankstine skundų nagrinėjimo ne teismo tvarka išnagrinėjęs [...] skundą, jo netenkino [...]. Skundžiamas NŽT direktoriaus raštas yra išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka priimtas sprendimas, juo yra išreikšta institucijos vadovo valia dėl pareiškėjos keliamo reikalavimo (pripažinta, kad tenkinti reikalavimą nėra teisinio pagrindo). NŽT šiuo atveju, pagal jai teisės aktais suteiktą kompetenciją kaip ikiteisminė ginčą nagrinėjanti institucija, išnagrinėjo ginčą ir priėmė sprendimą.

Pažymėtina, kad *Komisija taip pat yra išankstinė ginčus nagrinėjanti ne teismo tvarka institucija* [...], tačiau ji nesprenžia administracinių ginčų, kuriems nagrinėti įstatymai numato kitokią tvarką [...]. *Komisijai teisės aktais nesuteikta teisė nagrinėti ginčus dėl kitų išankstinių ginčus nagrinėjančių ne teismo tvarka institucijų priimtų sprendimų pagrįstumo*. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 32 str. *skundai dėl Komisijos ar kitos išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos sprendimų, priimtų išnagrinėjus administracinį ginčą ne teismo tvarka, gali būti paduodami administraciniam teismui*. [...].

Įvertinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog nagrinėjamu atveju pareiškėjos keliamas ginčas yra žinybingas tik Vilniaus apygardos administraciniam teismui. [...].“

Tyrimo išvados

10. Apibendrinus turimą informaciją, dokumentus (kopijos), teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 8 punkte, Komisijos praktiką (pažymos 9 punktas), susijusius su NŽT pareigūnų veiksmais (neveikimu), nagrinėjant Pareiškėjo Skundą, konstatuotina:

10.1. Seimo kontrolierius 2017 m. kovo 24 d. Raštu Pareiškėjo Skundą persiuntė NŽT nagrinėti pagal kompetenciją (pažymos 6 punktas). NŽT atsakymą Pareiškėjui į jo Skundą pateikė NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Raštu (pažymos 7 punktas).

Taigi, *atsakymas Pareiškėjui pateiktas pažeidžiant Viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnio nuostatas*, reglamentuojančias, kad administracinė procedūra turi būti baigta ir administracinės procedūros sprendimas priimtas per 20 darbo dienų nuo jos pradžios (pažymos 8.1.1 papunktis), nes NŽT atsakymas pateiktas per daugiau nei 20 darbo dienų;

10.2. įvertinus Pareiškėjo Skundo ir NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Rašto turinį nustatyta, kad NŽT iš esmės išnagrinėjo Pareiškėjo Skunde nurodytas aplinkybes, pateikiamą informaciją pagrindė konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, t. y. NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Rašte:

10.2.1. Pareiškėjui nurodė priežastis, dėl kurių Varėnos skyrius neturi teisinio pagrindo formuoti 0,2056 ha dydžio namų valdos žemės sklypą (pažymos 7.1 punktas);

10.2.2. paaiškino, kaip susidarė situacija, kad Projekte Pareiškėjui buvo suprojektuotas 0,2056 ha ploto namų valdos žemės sklypas (projektinis Nr. [...]); dėl kokių priežasčių bei kuo vadovaujantis 2013 metais buvo patikslintos Pareiškėjui Projekte suprojektuoto namų valdos žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) plotas; nurodyta, kada bei kokie dokumentai, susiję su namų valdos žemės sklypu (projektinis Nr. [...]), Pareiškėjui (jo atstovui) buvo pateikti (pažymos 7.2 punktas);

10.2.3. informavo apie atlikto žemės sklypų (Pareiškėjo namų valdos žemės sklypas (projektinis Nr. [...]) ir žemės sklypo (kadastro Nr. [...]) naudojimo valstybinės kontrolės patikrinimo rezultatus (pažymos 7.3 punktas);

10.2.4. paaiškino, kokiais dokumentais remdamasis gretimo žemės sklypo savininkas siekia, kad į jo namų valdos žemės sklypą būtų suformuoti du įvažiavimai (pažymos 7.4 punktas);

10.3. įvertinus Seimo kontrolieriaus 2017 m. kovo 24 d. Rašte suformuluotų klausimų bei NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Rašto turinį nustatyta, kad NŽT iš esmės atsakė į Seimo kontrolieriaus 2017 m. kovo 24 d. Rašte suformuluotus klausimus, nes:

10.3.1. Varėnos skyrius, kaip tai buvo prašoma Seimo kontrolieriaus 2017 m. kovo 24 d. Rašte, atliko žemės sklypų (Pareiškėjo namų valdos žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) ir žemės sklypo (kadastro Nr. [...]) naudojimo patikrinimą, surašė žemės naudojimo patikrinimo aktus Nr. 3ŽN-29-(14.3.73.) ir Nr. 3ŽN-28-(14.3.73.) (pažymos 7.3 punktas);

10.3.2. atsakant į Seimo kontrolieriaus 2017 m. kovo 24 d. Rašto 7.2.1 klausimą (informuoti, ar B naudojasi namų valdos žemės sklypu didesniu kaip 0,15 ha; ar naudojasi valstybine žeme; ar užėmęs žemės sklypą, kurio kadastro Nr. [...]), NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Rašte nurodė, kad „kaimyninio žemės sklypo [kadastro Nr. [...]] [...] plotas yra 0,1574 ha“, tačiau „Nekilnojamojo turto registre įregistruotas šio žemės sklypo plotas yra 0,1594 ha“ (pažymos 7.3 punktas);

10.3.3. atsakant į Seimo kontrolieriaus 2017 m. kovo 24 d. Rašto 7.2.2 klausimą (informuoti, ar Pareiškėjo žemės sklypai ribojasi; ar tarp jų yra laisvos valstybinės žemės plotas; jei yra, nurodyti, kokio ploto), NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Rašte nurodė, kad „tarp žemės sklypo (kadastro Nr. [...]) ir Pareiškėjo naudojamo (aptverto tvora) namų valdos žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) yra laisvos valstybinės žemės plotas (apie 4 arus)“ (pažymos 7.3 punktas);

10.3.4. atsakant į Seimo kontrolieriaus 2017 m. kovo 24 d. Rašto 7.6 klausimą (informuoti, dėl kokių priežasčių Pareiškėjas nebuvo informuotas apie Varėnos skyriaus vedėjo 2013-09-24 sprendimo pakeitimą, nustatant sklypo plotą – 0,1415 ha; jei buvo, pateikti tai patvirtinančius dokumentus; ir kt.), NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Rašte nurodė, kada bei kokie dokumentai, susiję su namų valdos žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) ploto pakeitimu Projekte, buvo pateikti Pareiškėjui (jo atstovui) (pažymos 7.2 punktas);

10.4. NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Rašte nurodė, kad „NŽT raštai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Komisijai (adresas – Vilniaus g. 27, Vilnius) arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui (adresas – Žygimantų g. 2, Vilnius). Dėl skundo (prašymo) padavimo termino atnaujinimo turite teisę kreiptis į Vilniaus apygardos administracinį teismą“ (pažymos 7.5 punktai).

Žemės reformos įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje reglamentuota, kad skundus dėl žemės reformos metu suformuotų žemės sklypų tinkamumo, žemės privatizavimui, nuomai ir perdavimui neatlygintinai naudotis parengtų dokumentų ir įstatymų bei kitų teisės aktų reikalavimų neatitikties iki sprendimo dėl valstybinės žemės įsigijimo, nuomos ar perdavimo neatlygintinai naudotis priėmimo **nagrinėja NŽT teritoriniai padaliniai** (pažymos 8.2 punktas). NŽT teritorinių padalinių sprendimai ir veiksmai (neveikimas), išskyrus sprendimus atkurti nuosavybės teises, suteikti žemės sklypą nuosavybėn neatlygintinai, parduoti, išnuomoti ar perduoti naudotis neatlygintinai žemės sklypą, vadovaujantis Žemės reformos įstatymo 18 straipsnio 3 dalies nuostatomis, **skundžiami NŽT vadovui išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka** (pažymos 8.2 punktas).

Atsižvelgiant į pirmiau cituotų teisės aktų nuostatas darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundą dėl Varėnos skyriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant namų valdos žemės sklypo (projektinis Nr. [...]) ploto nustatymo, šio žemės sklypo suprojektavimo Projekte klausimus, NŽT nagrinėjo (ir NŽT vadovas sprendimą, pateiktą NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Rašte, priėmė) kaip išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija.

Administracinių bylų teisenos įstatymo 28 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad administracinių ginčų komisijos ar kitos **išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos sprendimą**, priimtą išnagrinėjus administracinį ginčą ne teismo tvarka, **administraciniam teismui gali skųsti ginčo šalis, nesutinkanti su administracinių ginčų komisijos ar kitos išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos sprendimu** (pažymos 8.3 punktas). Pažymėtina, kad ir Komisija savo sprendimuose yra pažymėjusi, kad Komisijai „teisės aktais nesuteikta teisė nagrinėti ginčus dėl kitų išankstinių ginčus nagrinėjančių ne teismo tvarka institucijų priimtų sprendimų pagrįstumo“ ir kad tokie sprendimai skundžiami administraciniam teismams (pažymos 9 punktas).

Taigi, NŽT, 2017 m. gegužės 9 d. Rašte nurodydama, kad NŽT raštai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Komisijai (pažymos 7.5 punktas), Pareiškėjui suteikė klaidinančią informaciją, nes, vadovaujantis pirmiau minėtomis Administracinių bylų teisenos įstatymo 28 straipsnio 1 dalies nuostatomis, NŽT vadovo sprendimas, pateiktas NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Raštu, gali (galėjo) būti skundžiamas tik teismui.

Pažymėtina ir tai, jog Seimo kontrolieriui nėra suprantama, dėl kokių priežasčių NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Rašte Pareiškėjui nurodė, kad „Dėl skundo (prašymo) padavimo termino atnaujinimo turite teisę kreiptis į Vilniaus apygardos administracinį teismą“.

11. Atsižvelgiant į tai, kad:

11.1. NŽT atsakymą (pateiktas NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Raštu) į Pareiškėjo Skundą pateikė pažeidžiant Viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnyje nustatytą 20 darbo dienų skundų nagrinėjimo terminą (pažymos 10.1 punktas);

11.2. NŽT teikdama informaciją Pareiškėjui nesivadovavo Administracinių bylų teisenos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies nuostatomis ir NŽT 2017 m. gegužės 9 d. Rašte nurodė klaidinančią pateikto atsakymo apskundimo tvarką (pažymos 10.4 punktas),

skundas dėl NŽT pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo Skundą, pripažintinas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

12. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo Skundą, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriui Laimonui Čiakui atkreipti dėmesį į tai:

13.1. kad Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos Pareiškėjo Skundą išnagrinėjo pažeidžiant Viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnyje nustatytą skundų nagrinėjimo terminą, bei imtis veiksmų, kad ateityje analogiški pažeidimai nepasikartotų;

13.2. kad Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos teikdama informaciją Pareiškėjui nesivadovavo Administracinių bylų teisenos įstatymo 28 straipsnio 1 dalies nuostatomis ir Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos rašte Nr. 1SS-1248-(8.5) „Dėl Jūsų skundo“ nurodė klaidinančią pateikto atsakymo apskundimo tvarką, bei imtis veiksmų, kad ateityje analogiški pažeidimai nepasikartotų.

14. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Informuojant apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus, Seimo kontrolieriui pateikti **informaciją pagrindžiančius dokumentus.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas